

Sygn. akt I BP 9/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa P. E.

przeciwko O. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 lutego 2019 r.,

skargi powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu
Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 8 maja 2017 r., sygn. akt VII Pa (...),

1. oddała skargę,

**2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 240 zł
(dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania
wywołanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 14 lutego 2017 r. zasądził od pozwanej
O. Sp. z. o.o. w K. na rzecz powoda P. E. kwotę 3,23 zł tytułem odsetek

ustawowych za opóźnienie w zapłacie zaległych odsetek (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II), nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności (pkt III) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt IV).

W sprawie tej ustalono, że powód w dniu 21 stycznia 2013 r. wytoczył powództwo o zasądzenie od pozwanej kwoty 13.200 zł tytułem odprawy pieniężnej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2010 r. Wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2015 r., IV P (...), Sąd Rejonowy w K. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.392,64 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2010 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Na skutek apelacji powoda, Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 28 stycznia 2016 r., VII Pa (...), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.807,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2010 r. do dnia zapłaty. Z dniem 22 kwietnia 2015 r. pozwana uiściła na rzecz powoda kwotę 4.691,32 zł tytułem należności głównej w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia. W dniu 2 czerwca 2015 r. zapłaciła kwotę 11.682,97 zł, obejmującą dopłatę do nieprawomocnie zasądzonej należności głównej w wysokości 11.392,64 zł i odsetki ustawowe od tej kwoty za okres od dnia 1 lipca 2010 r. do dnia tej wpłaty. W dniu 3 marca 2016 r. pozwana dokonała wpłaty kwoty 2.725,13 zł tytułem dopłaty do należności głównej, wynikającej ze zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji oraz odsetek od tej dopłaty. Pozwana w toku postępowania uznała roszczenie powoda do kwoty 3,23 zł.

Przy takich ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w zakresie uznanym przez pozwaną. Podniesiono, że spór w sprawie dotyczył ustalenia od kiedy obowiązujące przepisy prawa dopuszczają możliwość naliczania odsetek z tytułu opóźnienia w zapłacie zaległych odsetek (odsetek od odsetek). W polskim prawie cywilnym istnieją dwa wyjątki od przewidzianego w art. 482 § 1 k.c. zakazu anatocyzmu, tj. naliczania odsetek od zaległych odsetek. Pierwszy z nich dotyczy sytuacji, gdy powód wytoczy powództwo o odsetki od odsetek, a drugi gdy po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy. Powód swoje roszczenie opierał na wystąpieniu jednego z tych wyjątków w postaci wytoczenia powództwa o odsetki od odsetek ustawowych i

wyliczył przysługujące mu odsetki od zaległych odsetek, przyjmując jako datę początkową dzień wniesienia pozwu o należność główną z odsetkami ustawowymi w sprawie IV P (...), tj. na dzień 21 stycznia 2013 r. W ocenie Sądu Rejonowego, wykładnia art. 482 § 1 k.c. przedstawiana przez powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Przepis ten umożliwia żądanie odsetek od zaległych odsetek dopiero od chwili wytoczenia powództwa o te właśnie odsetki, a nie od chwili wytoczenia powództwa o należność główną wraz z nieskapitalizowanymi odsetkami ustawowymi od tej należności, co potwierdza uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 70/94 (OSNC 1994 nr 11, poz. 220). Wobec tego w niniejszej sprawie odsetki od odsetek mogły być naliczane dopiero od dnia wytoczenia powództwa o te odsetki, tj. od dnia 4 lutego 2016 r. Na dzień wniesienia pozwu w niniejszej sprawie, pozwana pozostawała w zwłoce z zapłatą kwoty 1.807,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami, zasądzonymi na mocy wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 stycznia 2016 r., VII Pa (...). Odsetki skapitalizowane na dzień 21 stycznia 2013 r. od tej kwoty wynosiły 601,88 zł. Kwota 1.807,36 zł wraz z odsetkami została uiszczona powodowi w całości w dniu 3 marca 2016 r., odsetki od skapitalizowanych odsetek należą się więc powodowi za okres 28 dni, co dało kwotę 3,23 zł, uznaną przez pozwaną.

Apelację od tego wyroku wniósł powód zaskarżając wyrok w punkcie II i IV, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych co do daty wytoczenia powództwa bowiem zgodnie z datą stempla pocztowego zostało wniesione w dniu 1 lutego 2016 r., a nie w dniu 4 lutego 2016 r. co doprowadziło do błędnego ustalenia okresu naliczania odsetek od odsetek oraz naruszenie - art. 233 § 1 k.p.c., przez dokonanie niezgodnie z zasadami matematyki ustalenia liczby dni zwłoki na 28 dni, chociaż od dnia 4 lutego do dnia 3 marca 2016 r. jest 29 dni; - art. 328 § 2 k.p.c., przez niewyjaśnienie przyjęcia zasadności stanowiska uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 70/94, która została zakwestionowana przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 października 2002 r. IV CKN 1430/00 (OSP 2003 nr 9, poz. 118), - art. 482 § 1 k.c., przez przyjęcie, że wytoczenie powództwa jest istotą prawa podmiotowego do odsetek od odsetek oraz że prawo to istnieje tylko wówczas, gdy uprawniony wystąpi o nie z powództwem.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 8 maja 2017 r. zmienił zaskarżony wyrok w jego punkcie I w ten sposób, że zasądzoną na rzecz powoda kwotę 3,23 zł podwyższył do kwoty 3,69 zł, a w pozostałej części oddalił apelację (pkt I) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej zwrot kosztów postępowania odwoławczego w kwocie 120 zł (pkt II).

Sąd Okręgowy uznał, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe i dokonał trafnej oceny zebranego materiału dowodowego. W myśl art. 482 § 1 k.c. strony mogą doliczyć do należności głównej obliczoną wysokość należności odsetkowej za opóźnienie i tak określona kwota staje się nową należnością główną podlegającą dalszemu oprocentowaniu. W razie sporu miarodajną dla żądania odsetek od odsetek jest chwila wniesienia powództwa. Za czas do wniesienia powództwa wierzyciel może żądać tylko odsetek za opóźnienie. Wniesienie powództwa otwiera mu możliwość żądania odsetek od odsetek za opóźnienie, ale początek ich wymagalności przypada na dzień wniesienia powództwa. Przed dniem wniesienia powództwa wierzyciel nie może zatem żądać odsetek od odsetek za opóźnienie w spełnieniu roszczenia. Zakaz anatocyzmu, o którym mowa w powołanym przepisie, obejmuje „zaległe odsetki” bez względu na tytuł, który jest podstawą ich naliczania. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględny bowiem ustawodawca dopuścił kilka wyjątków, które nie wystąpiły w tej sprawie. Chwilą wytoczenia powództwa jest data wniesienia pozwu - tu nadania pozwu drogą pocztową (art. 165 § 2 k.p.c.). W sprawie pozw został nadany przez powoda w polskiej placówce pocztowej w dniu 1 lutego 2016 r., a nie jak przyjął Sąd pierwszej instancji w dniu 4 lutego 2016 r., zatem datą, od której należy rozpocząć liczenie należnych odsetek od tych za opóźnienie jest dzień 1 lutego 2016 r. Na dzień wniesienia pozwu pozwana pozostawała w zwłoce z zapłatą kwoty 1.807,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 28 stycznia 2016 r. Skapitalizowane odsetki od tej kwoty na dzień wniesienia powództwa w sprawie o należność główną wraz z odsetkami ustawowymi wynosiły 601,88 zł. W dniu 3 marca 2016 r. pozwana uiszczała na rzecz powoda sporną kwotę wraz z należnymi odsetkami. Zatem zasadne jest liczenie odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu, tj. dnia 1 lutego 2016 r. do dnia uiszczenia całości spornych należności tj. dnia 3 marca 2016 r. Tak obliczone

odsetki wynosiły 3,69 zł. Ponadto w ocenie Sądu Okręgowego, żądanie rozpoznania postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 2 listopada 2016 r., IV P (...), oddalającego wniosek o przekazanie sprawy do rozpoznania przez Sąd Okręgowy pozbawione jest podstaw prawnych, ponieważ tego typu postanowienie jest orzeczeniem niezaskarżalnym i w związku z tym prawomocnym.

Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 8 maja 2017 r., VII Pa (...), w punkcie I co do oddalenia apelacji oraz w punkcie II wniósł powód domagając się stwierdzenia niezgodności z prawem wyroku w zaskarżonej części oraz zasądzenia od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania.

Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego - art. 482 § 1 k.c., przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że prawo do odsetek za opóźnienie (tzw. odsetek od odsetek) powstaje dopiero, gdy o to prawo podmiotowe (do odsetek od odsetek) uprawniony wystąpi z powództwem, podczas gdy według prawidłowej wykładni tego przepisu powstanie nowego prawa podmiotowego do odsetek od odsetek powstaje już w chwili wytoczenia powództwa o zaległe odsetki od sumy głównej oraz naruszenia przepisów postępowania - art. 505¹⁰ § 1 k.p.c. w związku art. 505¹ pkt 1 k.p.c., przez rozpoznanie apelacji w składzie jednego sędziego, mimo że sprawa nie podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, a więc w składzie sprzecznym z art. 367 § 3 zdanie 1 k.p.c., co spowodowało nieważność postępowania z art. 379 pkt 4 k.p.c.; - art. 380 k.p.c. w związku z art. 18 § 1 zdanie 1 k.p.c. i art. 390 § 1 zdanie 1 k.p.c., przez nierozpoznanie na wniosek powoda niezaskarżalnego i prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 2 listopada 2016 r., IV P (...), oddalającego jego wniosek o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w trybie art. 18 § 1 k.p.c., pomimo występowania zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości „czy zdarzeniem cywilnoprawnym, powodującym powstanie prawa do odsetek od zaległych odsetek (art. 482 §1 k.c.), jest wytoczenie powództwa o to prawo?”, podczas gdy zgodnie z art. 380 k.p.c. sąd drugiej instancji, na wniosek strony, rozpoznaje również te postanowienia sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Zdaniem skarżącego zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 482 § 1 k.c., a jego wydanie wyrządziło mu szkodę w kwocie 2.077,91 zł. W uzasadnieniu podstaw skargi skarżący wywiódł, że według podstawowej zasady prawa prywatnego, prawo podmiotowe powstaje, ulega zmianie lub wygasa wskutek zaistnienia zdarzenia cywilnoprawnego (wskazanego w przepisie prawa prywatnego), a powództwo o to prawo podmiotowe jest jedynie środkiem ochrony tego prawa w razie jego naruszenia. Oznacza to, że prawo cywilne przyznaje wierzycielowi świadczenia pieniężnego prawo podmiotowe (tu: do odsetek od odsetek) od chwili wytoczenia powództwa. Prawo procesowe przyznaje wierzycielowi, którego prawo podmiotowe zostało naruszone przez dłużnika, ochronę polegającą na możliwości wytoczenia powództwa celem przymusowego wyegzekwowania prawa podmiotowego (tu: do odsetek od odsetek) - jedno jest przesłanką powstania prawa podmiotowego, drugie - środkiem jego ochrony. Zdaniem skarżącego, treść art. 482 § 1 k.c. należy rozumieć tylko w ten sposób, że zdarzenie cywilnoprawne w postaci wytoczenia powództwa powoduje powstanie nowego prawa podmiotowego (tu: prawa do odsetek od odsetek), zaś powództwo, które kreuje nowe prawo podmiotowe (do odsetek od odsetek) to powództwo o odsetki od sumy głównej. Wykładnia użytego w art. 482 § 1 k.c. zaimka „o nie”, który może odnosić się zarówno do odsetek za opóźnienie, jak i odsetek od zaległych odsetek nie została rozstrzygnięta, a w orzecznictwie istnieją diametralnie odmienne wypowiedzi.

Skarżący podniósł, że w uchwale z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 70/94, Sąd Najwyższy orzekł, że określenie „o nie” zawarte w art. 482 § 1 k.c., wskazuje na odsetki od odsetek, tzn. na odsetki za opóźnienie w zapłacie należnych odsetek (czyli odsetek zaległych). Jednak uzasadnienie uchwały ogranicza się do zrelacjonowania problemu prawnego i przedstawienia jego rozwiązania, a nie zawiera żadnej analizy prawnej zagadnienia. Natomiast w wyroku z dnia 25 października 2002 r., IV CKN 1430/00, Sąd Najwyższy stwierdził, że w myśl art. 482 § 1 k.c. strony mogą doliczyć do należności głównej obliczoną wysokość odsetek i tak określona kwota staje się nową należnością główną podlegającą dalszemu oprocentowaniu. W razie sporu, miarodajną dla żądania odsetek od odsetek jest chwila wniesienia powództwa. Za czas do wniesienia powództwa wierzyciel może żądać tylko odsetek za opóźnienie w spłacie sumy głównej.

Zawarte w art. 482 § 1 k.c. wyrażenie „od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie od chwili wytoczenia o nie powództwa” odnosi się wprost do powództwa o odsetki za opóźnienie. Zważywszy zaś, że należne za opóźnienie odsetki traktowane są jako wynagrodzenie wierzyciela za korzystanie przez dłużnika z jego środków pieniężnych, wierzyciel ten nie może oczekiwać dalszych korzyści w postaci odsetek od odsetek już zasądzonych dopóty, dopóki nie wystąpi z nowym roszczeniem, tym razem o odsetki od odsetek - te drugie kumulując i pozbawiając je cech akcesoryjności. Argumentacja wyroku z dnia 25 października 2002 r., IV CKN 1430/00, kwestionuje w istocie trafność poglądu wyrażonego w uchwale z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 70/94, na którym zostało oparte zaskarżone rozstrzygnięcie, co przesądza o rażącym naruszeniu prawa materialnego przez Sąd Okręgowy.

W odpowiedzi na skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku pozwana wniosła o oddalenie skargi z uwagi na brak podstawy do stwierdzenia, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z prawem i o zasądzenie od skarżącego na jej rzecz kosztów niniejszego postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Postępowanie wszczynane skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ma na celu wykazanie, że orzeczenie poddane raz kontroli jurysdykcyjnej jest mimo to niezgodne z prawem. Znaczenie pojęcia „niezgodność z prawem” nie zostało dookreślone w art. 424⁴ k.p.c. oraz art. 424⁵ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c., z których wynika tylko tyle, że niezgodność, o której mowa, może być zarówno skutkiem naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, jak i naruszenie przepisów postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2016 r., II BU 7/15, LEX nr 2056861). Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że niezgodne z prawem w ujęciu art. 424⁴ k.p.c., a przez to pociągające za sobą obowiązek naprawienia przez Skarb Państwa wyrządzonej szkody, uważa się

orzeczenie krzywdzące stronę przez rozstrzygnięcie sprzeczne z rozumianym jednoznacznie przepisem prawa regulującym określone uprawnienie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 323; z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 351; z dnia 10 maja 2006 r., III BP 2/06, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 127; z dnia 18 maja 2007 r., I BU 13/06, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 201) lub orzeczenie wydane w następstwie oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa, co można stwierdzić na „pierwszy rzut oka” bez wnikania w szczegóły sprawy i bez potrzeby prowadzenia głębszej analizy prawniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007 nr 1, poz. 17; z dnia 10 maja 2006 r., III BP 2/06, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 127; z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007 nr 2, poz. 35; z dnia 5 października 2006 r., I BP 10/06, OSNP 2007 nr 19-20, poz. 274; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06, OSNC 2007 nr 11, poz. 174; z dnia 23 września 2014 r., II BP 18/13, LEX nr 1537556, a także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 września 2012 r., SK 4/11, OTK-A 2012 nr 8, poz. 97 i postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2012 r., SK 6/11, OTK-A 2012 nr 10, poz. 130). Nie jest niezgodne z prawem orzeczenie oparte na wyborze jednej z możliwych interpretacji przepisów prawa, w szczególności gdy są to przepisy nowe, niejasne, rzadko stosowane, nieskonfrontowane z realiami i potrzebami życia społecznego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 czerwca 2007 r., II BP 16/05, OSNP 2008 nr 15-16, poz. 215; z dnia 9 lutego 2007 r., I BP 15/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 92; z dnia 21 marca 2006 r., V CNP 68/05, niepublikowany; z dnia 8 marca 2003 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 12 września 1991 r., III ARN 32/91, PKG 1992 nr 2-3, s. 59). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się również, że nie jest niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. prawomocny wyrok sądu oparty na wykładni przyjmowanej w momencie jego wydania przez Sąd Najwyższy, choćby w późniejszej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego ustalono odmienną interpretację przepisów (por. wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., I BP 36/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 36). W tym kontekście podkreśla się, że skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie można utożsamiać ze skargą kasacyjną, gdyż o ile ta ostatnia wynika z

zarzutu naruszenia prawa, to pierwsza wymaga oceny, że kwestionowany wyrok jest niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II BP 7/13, LEX nr 1415498 i powołane tam orzeczenia).

Z tych względów definicja bezprawności dotycząca art. 424¹ § 1 k.p.c. jest nieco odmienna od tego ogólnego pojęcia funkcjonującego na gruncie prawa materialnego i procesowego. Nie może bowiem zniknąć z pola widzenia, że obowiązujące, respektowane powszechnie prawo zostaje ukształtowane w wyniku wykładni. Jest to proces użyteczny, funkcjonujący w warunkach konfrontacji poglądów i ważenia argumentów. Tak kształtuje się też orzecznictwo sądowe, mające umocowanie w niezawisłości sędziowskiej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2006 r., I BP 12/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 3 oraz z dnia 24 lipca 2006 r., I BP 1/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 216). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06 (OSNC 2007 nr 2, poz. 35 z glosą Ł. Kozłowskiego, Przegląd Sądowy 2008 nr 7-8, s. 184-192), wypuklił, „że mimo braku wyraźnych podstaw normatywnych, niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Sędzia, poruszający się na obszarze przyznanej mu swobody i nieprzekraczający jej granic, pozostający w zgodzie z własnym sumieniem, jak też prawidłowo dobierający standardy orzeczenia, działa w ramach porządku prawnego nawet wtedy, gdy wydane przez niego orzeczenie - ocenione *a posteriori* - jest 'obiektywnie' niezgodne z prawem". Traktowanie jako niezgodnego z prawem w rozumieniu art. 424⁴ k.p.c. każdego orzeczenia sądowego ocenionego jako wadliwe niesie zagrożenie dla porządku prawnego, stabilności obrotu prawnego, swobody sądu w stosowaniu prawa. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 (OTK-A 2001 nr 8, poz. 256), stwierdził, że stan prawny wynikający z wykładni art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nie może być interpretowany jako stworzenie podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego orzeczenia sądowego.

Oceniając zarzuty skargi przy uwzględnieniu wyżej przedstawionych kryteriów stwierdzić należy, że sformułowane w skardze zarzuty naruszenia przepisów postępowania oraz prawa materialnego nie wskazują na kwalifikowaną postać ich naruszenia. Skarżący wiąże stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku z naruszeniem przez Sąd Okręgowy art. 482 § 1 k.c., mimo iż od samego początku zainicjowanego w tej sprawie postępowania twierdzi, że występuje zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, a mianowicie „czy zdarzeniem prawnym, powodującym powstanie prawa do odsetek od zaległych odsetek jest (art. 482 § 1 k.c.) wytoczenie powództwa o to prawo”, wskazując na rozbieżności w orzecznictwie wynikające z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 70/94 oraz wyroku z dnia 25 października 2002 r., IV CKN 1430/00. Nie są to jednak jedyne judykaty Sądu Najwyższego dotyczące wykładni art. 482 § 1 k.c. Pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 70/94, że jeżeli strony nie uzgodniły inaczej, odsetki od odsetek należy liczyć od dnia wytoczenia powództwa o te odsetki (art. 482 § 1 k.c.), został powtórzony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2005 r., IV CK 162/05 (LEX nr 186899), w którym stwierdzono, iż jednym z trzech wyjątków od zakazu anatocyzmu ustanowionego w art. 482 k.c. jest wynikająca z § 1 tego artykułu dopuszczalność żądania odsetek za opóźnienie od zaległych odsetek (i to odsetek tzw. kapitałowych, jak i odsetek za opóźnienie) od chwili wytoczenia o nie powództwa oraz w orzecznictwie Sądów Apelacyjnych (zob. np. wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 grudnia 2016 r., I ACa 1929/15, LEX nr 2196164; Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 5 sierpnia 2016 r., I Ca 458/16, LEX nr 2109274 czy Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 grudnia 2015 r., I Aca 690/15, LEX nr 1963831). A zatem dokonując wykładni art. 482 § 1 k.c. Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że dla dochodzenia odsetek od odsetek nie wystarczy wytoczenie powództwa o zaległe odsetki. Brzmienie tego przepisu pozwala na stwierdzenie, że zwrot „o nie” odnosi się do odsetek za opóźnienie od odsetek zaległych, a nie już do samych odsetek zaległych. Ponadto, jak zaznaczono w rozważaniach dokonanych powyżej, Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że jeżeli wskazane w skardze o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem przepisy mogą być różnie interpretowane i istnieją przekonujące

argumenty przemawiające zarówno za jednym poglądem, jak i poglądem odmiennym nie można uznać, że rozstrzygnięcie opierające się na jednym ze stanowisk jest niezgodne z prawem (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2017 r., V CNP 4/17, LEX nr 2434720; z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CNP 19/14, LEX nr 1809889; z dnia 4 grudnia 2013 r., II BP 6/13, LEX nr 1415498; z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007 nr 2, poz. 35, z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 351; czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2008 r., III CNP 50/08, OSNC-ZD 2009 nr 2, poz. 59).

Odnosząc się z kolei do zarzutu nieważności postępowania stwierdzić należy, że niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. oznacza jego niezgodność z prawem podmiotowym, czyli z przepisem prawa materialnego, z którym koliduje zawarte w orzeczeniu rozstrzygnięcie co do istoty sprawy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CNP 19/15, LEX nr 1823321; z dnia 17 lutego 2016 r., III CNP 32/15, LEX nr 2012109 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2017 r., I CNP 7/17, LEX nr 2433072). Niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia nie może zatem polegać na tym, że zostało ono wydane z naruszeniem przepisów prawa procesowego, mimo to bowiem może być ono prawidłowe i zgodne z prawem regulującym dany typ stosunku prawnego. W doktrynie trafnie podniesiono, że wydanie orzeczenia z naruszeniem prawa procesowego, powodującym nawet nieważność postępowania, nie oznacza *eo ipso*, że zaskarżony wyrok orzekający co do istoty sprawy jest niezgodny z prawem (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2018 r., III CNP 3/18, LEX nr 2506082 czy wyrok z dnia 1 grudnia 2017 r., I CNP 7/17, LEX nr 2433072). Poza sporem pozostaje, że niniejsza sprawa w obu instancjach została rozpoznana w trybie uproszczonym. Natomiast w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że o tym czy sprawa jest rozpoznawana (została rozpoznana) w postępowaniu uproszczonym, nie decyduje wyłącznie spełnienie obiektywne przesłanek z art. 505¹ § 1 k.p.c., lecz znaczenie mają czynności stron, przewodniczącego lub sądu pierwszej instancji. Nie można bowiem przyjąć, aby samo spełnienie przesłanek z art. 505¹ § 1 k.p.c. przesądzało o tym, że sprawa

została rozpoznana w trybie uproszczonym. Decydujące znaczenie ma to czy sąd rzeczywiście rozpoznał sprawę w tym postępowaniu. O tym, że ustawodawca przypisuje znaczenie rzeczywistemu rozpoznaniu sprawy w postępowaniu uproszczonym, a nie tylko spełnieniu przesłanek do jej rozpoznania w tym postępowaniu, świadczy treść art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach „rozpoznanych” w postępowaniu uproszczonym. Chodzi więc o sprawy, w których wyrok sądu drugiej instancji zapadł w postępowaniu uproszczonym, a nie o sprawy, które kwalifikowały się do rozpoznania w tym postępowaniu. Jeżeli więc sprawa, w której były spełnione przesłanki z art. 505¹ k.p.c., nie zostanie rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, to skarga kasacyjna nie będzie w niej wyłączona, i odwrotnie, jeżeli sprawa zostanie w drugiej instancji rozpoznana w postępowaniu uproszczonym, to zgodnie z art. 398² § 2 pkt 3 k.p.c. skarga kasacyjna nie będzie w niej dopuszczalna nawet wtedy, gdyby sprawa nie kwalifikowała się do rozpoznania w tym postępowaniu odrębnym. Istotne znaczenie ma zarządzenie przewodniczącego o skierowaniu sprawy do rozpoznania w określonym postępowaniu odrębnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2008 r., II PK 45/08, OSNP 2010 nr 5-6, poz. 59 i orzeczenia tam cytowane czy postanowienie z dnia 16 czerwca 2004 r., I PZP 1/04, OSNP 2005 nr 5, poz. 67).

Sumując powyższe ani podnoszone przez skarżącego wątpliwości interpretacyjne dotyczące wykładni art. 482 § 1 k.c. ani wskazywane zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie stanowią o sprzeczności wyroku Sądu Okręgowego z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił skargę jako nieuzasadnioną (art. 424¹¹ § 1 k.p.c.) i rozstrzygnął o kosztach postępowania wywołanego skargą.